

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiececane Sibiu, strada Măcelarilor 37

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Poplăcei Nr. 37.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 15 Aprile, 1892.

Li se fac mari imputări românilor din partea streinilor, că sunt conservativi, că sunt dușmani ori cărei înorii și că numai cu greu pôte străbate la ei ideia unei îmbunătățiri, fie pe terenul economic, fie pe alt teren.

O fi avënd românul în parte și acest păcat.

De regulă însă tras pe sföră, asuprit și înșelat, nu a fost chip ca el să nu se témă de înoirile ce se intenționează a se introduce.

Românul din ori ce schimbare s'a ales numai cu pagubă.

Voim să rămânem pe terenul economic de astădată.

Dea lungul și dea latul Ungariei și Transilvaniei se fac comasările.

Românul tine mult, fôrte mult la glia mostenită dela părinți și câstigată de el cu sudorea feței lui.

Pământul, pe care el cu drag 'l numesce „acesta e al meu” 'l gunoiesce 'l ară, 'l scormonesce și caută să-l facă bun și productiv.

Vine „domnul” ori domnii în alianță cu jupânii, și cer comasarea.

Se svêrcolesce omul în drépta, caută remediile de drept să o amâne, dar legea e lege și înaintea ei trebuie să se plece tótă suflarea.

Comasarea se decide din partea judecătoriei — și românul scie, că ce-l astéptă.

Pământul i se clasifică rău — nu inclasa ce trebuie clasificat — și dacă dorește să primescă tot atâta pământ cât a avut, atunci în loc de pământul lui cel bun, și gunoit, capătă un rozor, o mlastină, de unde numai cu greu se mai pôte hrăni

Dacă însă dorește să aibă pământ cum a avut bun și roditoriu, atunci capătă numai pe jumătate atâta, căci veți dómne, primesce din locul cel bun și el a avut din clasă mai rea.

Așa o păfesc românii mai în tóte comunele.

Legea e bună, e dréptă, dar mișei de prețuitori, cari clasifică pământul, ingineri vënduți și corupți, domni lacomi, cari sciu tracta ómenii, domnii și scriitorii la casele lor cu mâncări și beuturi, acei ómeni caută să satisfacă mai întâiu pe aceia cărora le sunt datori cu recunoscință și apoi poporul vine în ultima analiză.

Așa poporul devine de regulă păcălit și scur-lat în dreptul lui.

Și pentru acésta purtare, pentru acésta nedreptate trebuie să mai plătescă și bani grei.

Pôte deci om cu minte, om imparțial să judece pe poporul nostru și să-i impute ca păcat renitența, ce o arată față de comasări?

Noi credem, că nu.

Pretutindenea se fac înșelătorii, pretutindenea poporul e scurtat în drepturile lui și pretutindenea comasarea lasă urme afunde și rane grele în avutul bietului țeran.

Să începă proces?

Dar cu cine și unde „când turcul te bate, turcul te judecă”.

Jidanii cumpără locuri neproductive cu prețuri bagatele, și prin corupțiune le succede ca să li se clasifice cum ei dorsec și venind comasația devin proprietari mari, primesc complexul de pământ cel mai bun și mai cu preț și sêrmanii țărani, inghit noduri și blastămă óra, în care s'a adas legea de comasare.

Ei nu sciu, că nu legea i a depozat de moșia lor, ci ómenii cei fără de suflet, ómenii cei chemați a le face dreptate, ómenii corupțiunei și ai păcatului sunt, cari i-au potrivit așa, de au rămas fără moșia câstigată cu sudóre.

Bine, cum se nu se revólte poporul, când aude dela vecini, că cum au umblat vecinii, cum au rămas din ómeni cu pământ, proletari, căci dór locurile delóse și neproductive nu-i vor pune în poziția de a munci cu drag și a vedé ostenelele remunerate.

Ar trebui ca inteligința noastră, preoți și învățatori și alți fruntași să studieze legea, să fie tot în urma celor ce clasifică, să vadă cu ochii cum se clasifică pământul „jupânilor” și cum al țeranilor, căci de nu, poporul prin comasare nedréptă ajunge la sapă de lemn.

Nicăiri în lume poporul nu e mai lipsit de conducători ca poporul nostru.

Sunt și unii dintre preținșii conducători, cari ademeneți pentru câte un os de ros, pentru o parte bunicică pentru ei, sacrifică popoul și interesele lui, și-l aduc la sapă de lemn. La noi socialismul nu a prins rădăcini, dar e de temut, că poporul demostenit și tras pa sföră, va murmura și din murmurul popoului nevinovat, pôte să izbucnescă focul nemulțămirei.

Și e de ajuns ca să se generalizeze n-mulțămirea în popor și generalisată odată, nu e putere, care se

pună stavilă pornirilor mânate de undele resbunărei contra mișeilor și asupritorilor.

Sinodul archidiececan.

Ședința a II-a la 13/25 Aprile, 1892.

Ședința se deschide la 12 óre din ȕi și cetin-du-se protocolul ședinței I, — se autentică.

Se presentéză cererile de concediu ale deputaților:

- Diamandi Manole pe întréga durata sesiunei;
 - Zacharia Tătar pe întréga durata sesiunei;
 - Dr. Absolon Todea pe întréga durata seseunei;
 - Sava Borha pe întréga durata sesiunei;
 - Petru Nemeșiu pe întréga durata sesiunei;
 - Pavel Oprisa pe întréga durata sesiunei;
 - Vasilu Almășan pe timp nedeterminat;
 - Dr. Iancu Mețian pe timp nedeterminat.
- Concediile cerute se acórdă.

Se presentéză:

Raportul consistoriului archidiececan ca senat epitropesc dto 11 Aprile Nr. 3058 despre inactivarea fondului de pensiune archidiececan. — Se predă comisiunei organisátóre.

Se presentéză:

Raportul consistoriului archidiececan ca senat scolar dtto 26 Martiu 1892 Nr. 2585 scol. despre regularea lucrului de mână în seminariul nostru archidiececan, — se predă comisiunei scolare.

Se presentéză:

a) Rugarea lui Petru Rimbaș și Ioan German învățatori și cateheți la scóla normală din Brad pentru a fi admiși ca membri la fondul de pensiune al archidiececei;

b) rugarea mai multor preoți din tractul Brașovului și cestiunea fondului de pensiune al archidiececei, se predau comisiunei petiționare.

La ordinea ȕilei raportul comisiunei verificátóre.

Raportorul acesteia, deputatul Ioan Turcu, propune, că fiind actul electoral din cercul clerical XVIII Brașov, actul electoral din cercul clerical VI Hațeg, actele electorali din cercul mirenesc I Sibiu, și actele electorali din cercul mirenesc XIII Solnoc în ordine și neatacate prin protest să se verifice alegerea deputaților aleși, — și sinodul declară de verificați pe deputații Ioan Petric, Avram Stanca, Ioan de Preda și Nicolau Cosma.

FOIȚA.

Cel mai mare bine din lume

de

Henry Drummond.

I. Cor. cap. 13. v. 1—13.

(traducere din l. germână.)

Cuprinsul iubirii.

(Urmare.)

Mare este numai iubirea desinteresată. Chiar și abnegațiunea luată de sine este aprópe o rătăcire. Numai scopul iubirii, ce o îndeplinesce, îi pôte da valóre. Am ȕis mai înainte, că este mai greu a nu căuta de loc, ce este al nostru, decât al lăsa, după-ce l'am aflat. Acésta trebuie să mi-o revoc acum aici; acésta are loc numai pentru o inimă, din care egoismul n'a dispărut încă cu totul. Iubirei nu-i cade nimica greu, și pentru ea nimica nu este jertfă; ea nu cunósce nici o ostentă. Jugul lui Hs fi este ușor, și ce este jugul lui altceva, decât a cuprinde, a lua viétă în înțelesul lui? Da, eu cred, că este mai ușoră calea lui decât ori care altă. Eu cred și aceea, că calea lui este și mai fericitoare decât ori și care altă cale. Și nimic nu ne-a arétat el mai clar, mai limpede decât aceea, că fericirea nu constă în a avé și a câscigă, ci în a da. Mai repetez încă odată: Nu în a avé, nu în a câsciga constă fericirea noastră ci numai în a da. Fericii am vrea cu

toții să fim, dar cei mai mulți apucă pre căi greșite, ei cred, că a avé mulți bani și multe bunuri și a fi serviți de alții, în acésta constă fericirea. Fericirea constă însă în a da și în a servi.

Cel ce vrea să fie întâiu, să fie mai pre urmă de toți, ȕice Domnul „acela să fie tuturor slugă”. Cine voesce să fie fericit pentru acela există numai o cale: „A da este mai bine decât a lua”.

Acum venim la blândețe — iubirea nu se întărită. Blândeța și amabilitatea — abia am fi putut presupune, că se pune preț pe acestea. Aici este vorba de tóne, de indisposiție, de o natură neplăcută, împotrivitoare, pornită spre mânie. Noi cunós-cem bine aceste naplăceri, sau lăsăm ca alții se suferă sub povara lor; sunt slăbiciuni omenesci, ȕicem noi, ele se află în sânge, în temperamentul eredit, n'avem ce face, pentru aceea nu suntem noi mai răi decât alții. Și cu tóte acestea greșelile de temperament își au locul lor în descriere, a iubirii, și biblia ne admoniează de repetite ori, ne face atenți la ele ca la cele mai stricătóse scăderi ale naturii omenesci.

Este curios, că astfelu de greșeli întimpinăm adese-ori tocmai la ómeni, de altcum escelenți; ele sunt adeseori unica pată ale unui caracter de altcum nobil. Cunós-cem bărbați, contra cărora n'am avé nimica de ȕis, decât numai că se iriteză fôrte ușor, cunós-cem femei, cari ni-se par a fi fără scăderi, numai sunt prea simțitoare, ba se indispun, se alterează chiar fôrte ușor. Legătura acésta dintre păcatele temperamentului și caracterul strict moral este una

dintre cele mai curioase și triste enigme ale etice. Lucrul este astfelu: sunt două clase mari de păcate, păcate contra corpului și păcate contra spiritului.

La fiul cel rătăcit avem un exemplu de feliul celor dintăiu, la fratele seu de feliul celor din urmă. Ómenii de așa numit bun ton nu pot sta nici pe un moment la îndoélă, ce este mai rău, fiul cel rătăcit este, care dă de rușine. Dar este judecata acésta corectă?

Nu ni-se cade, ca să ne punem unul altuia păcatele și greșelile în cumpene, și „mai dure și mai fine” sunt espresiuni omenesci; dar păcatele în natura noastră mai înaltă, păcatele contra spiritului mai cu greu se pot erta decât păcatele în natura noastră inferióră, și în ochii aceluia, care este iubirea, nu un pecat contra iubirii pôte fi de o mie de ori mai reu. Nici un vițiu, nici o aplicare lumescă, nici o sgârcenie, nici un traiu destrămat nu are putere mai mare de a submina creștinătatea, decât tocmai aceste păcate ale temperamentului. Vulpile cele m'ci sunt cari strică via! Nimic nu are influință mai mare de a amări viéta de a sămēna dușmănie, de a strica legătura cea mai sfântă a familiei, de a despoia pre bărbați de demnitatea lor bărbătescă pe femei de adevérata natură femeiască, de caracterul femeesc, pre copii de simțul lor dragalaș copilaresc decât așa numitele greșeli de caracter, o natură violentă, înfocată, reutătóasă și împotrivitoare. Vițurile acestea pórtă vina la atâta miserie, la atâtea nenorociriri din lume.

(Va urma.)

Deputatul Parteniu Cosma, având în vedere, că doi deputați aleși în comisiunea financiară au obținut concediu pe întreaga durată sesiunii, și că unul — vorbitorul — încă face parte din aceea comisiune, fără însă de a putea participa la ședințe, fiind în același timp ocupat ca membru al comisiunii organizatoare, ă de altă parte având în vedere, că această comisiune are afaceri de mare importanță, cere să fie dispensat din comisiunea financiară și se roagă ca comisiunea aceasta să se întregască cu alți 3 deputați, — sinodul în considerarea ponderoselor motive aduse, dispensând pe deputatul Parteniu Cosma de membru în comisiunea financiară, o întregesc prin alegerea deputaților Tului Roșescu, Silvestru Moldovan și Nicolau Cosma.

Anunțându-se ședința procsimă pe mâine la 10 ore și punându-se la ordinea zilei rapoartele comisiunilor, ședința se încheie la 1 oră după amăzi.

Ședința a III-a, ținută la 14/26 Aprilie, 1892.

Se cetesce protocolul ședinței a II-a dela 13/25 Aprilie a. c. și se autentică.

Presidiul prezintă cererile de concediu ale deputaților:

- Ioan cav. de Pușcariu pe întreaga durată sesiunii;
- Iosif Pușcariu pe 5 zile;
- Pompiliu Pipoșiu pe întreaga durată sesiunii.
- George Șandor pe 3 zile. — Concediile cerute se acordă.

Presidiul însușă, că de la presidiul consistoriului archid. se promovează:

- Raportul general al fundației „Șaguna” dimpreună cu bugetul pe 1893;
- raportul general al comisiunii administrative a tipografiei archidiececane cu bugetul pe 1893;
- raportul comisiunii administrative a tipografiei archidiececene, prin care cere ca să se institue un director al tipografiei, — Se iau spre știință și se predau cele 2 dintâi comisiunii financiare, cea din urmă comisiunii organizatoare.

Presidiul prezintă mai departe:

- Protestul lui Ioan Bărbos și soți, contra deputatului sinodal Nicolau Cosma ca să nu se verifice, — se predă comisiunii verificatoare.
- rugarea a lor 72 de parochieni din Pătrăngești, tractul Abrudului pentru a li se întări actul alegerii de preot întemplată în 28 Novembre, 1891;
- rugarea parochiului Iosif Stănescu din Ghero-Oșorheiu tractul Clușului pentru un ajutoriu anual de fl. 100 ca catechet la școlile elementare superioare și reale de stat din Huedin, se predau comisiunii petiționare.

Deputatul Parteniu Cosma face următoarele propuneri:

- Deoarece identitatea persoanei, care figurează ca autor al telegrammei, nu se poate constata, rugărilor înaintate la sinod pe cale telegrafică nu se consideră și nu pot servi drept obiect de pertractare.
- Se îndrumă comisiunea organizatoare, ca luând la revedere „Regulamentul afacerilor interne pentru sinodul archidiececan” să-l întregască cu conclusele luate până aci ca părți întregitoare ale aceluia și eventual să propună modificările ce le va mai considera de necesare pentru completarea lui și încă în sesiunea actuală să subternă sinodului spre pertractare textul regulamentului întregit, — se predau comisiunii organizatoare.

Deputatul Zevedeu Mureșian face următoarea propunere: Învățătorii români gr. or. din archidiececă se binevoiască a face pașii necesari pentru edarea unei atare foi, care să fie deobligată a o prenumera toate comunele din archidiececă noastră, având a fi proprietatea bibliotecelor școlare, — se predă comisiunii organizatoare.

La ordinea zilei raportul comisiunii organizatoare.

Raportorul acesteia, deputatul Ioan de Preda vine a refera asupra raportului general al consistoriului archidiececan din 1 Aprilie a. c. Nr. 2877 Plen. despre activitatea aceluia în ședințele plenare în anul 1891, care raport fiind tipărit și împărțit între membrii sinodului, la propunerea comisiunii, — se privește de cetit, se primește ca basă la dezbateră specială, și se acludă la protocol sub litera . . .

În referada specială asupra p. 1 din raport la propunerea comisiunii, — sinodul ia spre știință partea cuprinsă în punctul 1 din raport, anume numărul pieselor intrate, resolvirea și împărțirea lor după resorturi și referenți și despre numărul ședințelor plenare bisericesci, școlare și epitropesci.

La punct II din acelaș raport, referitoriu la întimpinarea Maiestății Sale Preainaltatului împărat și rege al nostru Francisc Iosif I, din partea unei deputațiuni sub conducerea Esc. Sale Dlu archiepiscop și metropolit Miron Romanul în Bistrița în 1/13 Septembrie 1891 cu ocasiunea venirii Maiestății Sale în acel oraș, aflător pe teritoriul provinciei noastre metropolitane în conformitate cu propunerea comisiunii, — sinodul aderând pe deplin

la vederile și simțimentele cărora Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit le-a dat espresune cu această ocasiune înaintea Maiestății Sale ces. și reg. apostolice, ia cu viuă plăcere și recunoștință act despre aloctiunea și preagrațiosul răspuns, urmat la aloctiunea Esc. Sale și decide, ca cuvântul de întimpinare și preagrațiosul răspuns al Maiestății Sale să se acludă la protocolul sinodal sub literele . .

Punctul III din raport referitor la schimbările în personalul consistorial, întemplate în decursul anului 1891 și la trecerea din viață a asesorului consistorial Ioan Ratiu și Ioan Popescu, la propunerea comisiunii, — se ia spre știință și sinodul dă espresune prin școlare regretului seu pentru pierderea valoroșilor asessori Ioan Ratiu și Ioan Popescu și decide, ca în decursul sesiunii actuale să se facă alegeri nouă pentru locurile devenite vacante.

Punctul IV despre ținerea congresului nostru național-bisericesc în 1/12 Octobrie 1891 și punctul V. despre reconstituirea organelor și corporațiilor noastre bisericesci pentru periodul 1891 — 1893 la propunerea comisiunii, — se iau spre știință.

Punctul VI privitor la întregirea protopresbiteratelor vacante și trecerea din viață a emeritatu lui protopresbiter Simeon P. Moldovan din Turda, la propunerea comisiunii, — se ia spre știință, cu adausul, ca deoacă consistoriul încă nu a satisfăcut concludului sinodal din anul trecut de sub Nr. 43 privitor la întregirea protopopiatului Sighișorei, acela este din nou provocat, ca până la procsima sesiune sinodală negreșit să reguleze această afacere, ă în privința trecerii din viață a emeritatu lui protopresbiter Simion P. Moldovan sinodul și exprimă condolența sa prin școlare.

Punctul VII referitor la ajutoriul de stat pentru biserica noastră, deoacă concludul sinodal Nr. 45 din anul trecut n'a adus rezultatul așteptat, sinodul, la propunerea comisiunii, — îndrumă consistoriul archidiececan ca cât mai curând să susternă înalt minister reg. mag. do culte o rugare, prin care același este recercat, a arăta consistoriului ce prisosință s'au făcut în decursul anilor expirați din celea 24.000 fl. dotate bisericei noastre, și spre ce scopuri fu aceea prisosință întrebuintată. Se roge mai departe pre înalt. minister numit ca prisosințele de până aci precum și celea ce se vor mai face în viitor se le administreze la fondurile menite pentru ajutorarea preoților din archidiececă; ă Escelenția Sa înalt Preasântitul Domn archiepiscop și metropolit este deasemeuă respectuos rugat, ca se și eserceze influința Sa în aceeași direcțiune . . .

Punctul VIII referitor la ajutoarele date din fondul bisericeilor, punctul IX referitor la împărțirea școlilor și învățătorilor și a cateheților din bugetul fondului școlariu eparchial, punctul X privitoriu la împărțirea ajutoarelor din fondul Rudolfin, punctul XI privitoriu la ajutoarele date din fundațiunea „Andronic” precum și alinea de închieere, în care se arată, că alte obiecte speciale de mai mare îrsemnătate se subtern pelângă esibite separate, la propunerea comisiunii se iau spre știință.

(Va urma.)

Raportul general

al consistoriului archidiececan, despre activitatea sa în ședințe plenare în decursul anului 1891.

Nr. 2877 Plen.

Preavenerabil sinod archidiececan!

Consistoriul archidiececan, are onore a așterne Preavenerabilului Sinod archidiececan asupra lucrărilor mai momentușe, cari au fost obiectul ocupațiunii sale în ședințele plenare din anul 1891, următorul raport:

I. A. Cât mai întâiu pentru lucrurile de birou, în decursul anului 1891 au intrat preste tot 8096 esibite, în asemănare cu anul precedent 1890 cu 8736, mai puțin cu 640 esibite.

Din acelea au fost date în referată:

- Asesorului protosincol Nicanor Frateșiu: a) plenare 10, b) bisericesci 8, c) epitropesci 694, laolaltă 712.
- Asesorului protopresbiter Zacharia Boiu: a) plenare 389, b) bisericesci 227, c) școlare 481, laolaltă 1097.
- Asesorului protopresbiter Moise Lazar: bisericesci 1209.
- Asesorului protopresbiter Nicolau Cristea: plenare 1, bisericesci 677, laolaltă 678.
- Asesorului protodiacon Mateiu Voileanu: școlare 1836.
- Asesorului Gerasim Candrea: a) plenare 279, b) epitropesci 1728, laolaltă 2007.
- Secretariului consistorial protodiacon Dr. Remus Roșca: a) presidiale 397, b) plenare 38, c) bisericesci 99, d) școlare 20, e) epitropesci 3, laolaltă 557.

B. Ședințe consistoriale s'au ținut:

1. plenare:	ordinare	8,	estraordinare	4
2. bisericesci:	"	35,	"	5
3. școlare:	"	42,	"	4
4. epitropesci:	"	39,	"	6

cu totul ordinare 124, estraordinare 19.

C. Restanțe s'au aflat la 31 Decembre 1891:

la asesorul Nicanor Frateșiu	3
" " Zacharia Boiu	29
" " Moise Lazar	48
" " Nicolau Cristea	26
" " Mateiu Voileanu	2
" " Gerasim Candrea	555, și anume

304 rațiocinii și 232 cereri pentru ajutoriu din fundațiunea „Andronic”. Cu privire la aceste din urmă însă se observă, că petițiunile pentru ajutoriu din fundațiunea „Andronic” sunt resolve toate la conferirea ajutoarelor în cestiune; ă cele privitoare la rațiocinii se resolvesc succesive pe calea sa.

II. Precum în anul 1890 la Oradea-mare, așa în 1891 a avut onore biserica noastră a se prezenta înaintea preagrațiosului nostru Monarch în orașul Bistrița, la 1/13 Septembrie. Aici sub A. se prezintă Preavenerabilului Sinod atât aloctiunea Archiepiscopului-Metropolit făcută în numele bisericei noastre, cât și preagrațiosul răspuns al Maiestății Sale.

III. Cu privire la schimbările în personalul consistorial, ce s'au făcut în anul 1891, se aduce la cunoștință Preavenerabilului Sinod, că asessorii clericali și mirenesci, aleși în sinodul din 1891, pentru periodul present, în ședința plenară dela 3/15 Iunie 1891 au depus jurământul prescriș în § 120 al statutului organic și și-au început cu datul acela activitatea de asessori consistoriali.

Tot cu privire la acest obiect însă avem trista datorință a notifică Preavenerabilului Sinod încetarea din viață a asessorilor consistoriali onorari Ioan Ratiu, întemplată la 10/22 Iunie 1891 și Ioan Popescu, întemplată la 3/15 Martiu a. c.

IV. La 1/13 Octobrie 1891 s'a deschis Congresul nostru național-bisericesc; alegerile pentru acela s'au dispus de timpuriu și s'au făcut încă pe la finea anului 1890 în modul prescriș de legile și normativele noastre bisericesci, și conclusele congresuale relative la organele noastre bisericesci din archidiececă s'au adus la cunoștință aceluia.

V. Reconstituirea organelor și corporațiilor noastre bisericesci pentru periodul 1891—1893 s'a făcut în totă archidiececă în linisce și ordine, și tot asemenea au decurs și sinodele protopresbiterale pentru anul 1891 cu esceptiunea celor dela Dobra și dela Cetatea de pătră, unde din cauza nepresențării membrilor în număr de ajuns, nu s'a putut întruni sinodele protopresbiterale în decursul aceluia an. Spărăm însă, că în urma dispozițiilor congresuale, luate cu privire la această cauză, atari irregularități în venitoriu vor încetă.

VI. Cu privire la protopresbiteratele vacante, însemnăm înainte de toate, că alegerea de protopresbiter în tractul Sighișorei, făcută încă la anul 1886, dar pentru gravamele ridicate asupra ei ținută în suspens, acum se apropie de finalizarea ei.

Din celelalte protopresbiterate vacante, la cari în decursul anului 1891 și pe la începutul anului curent 1892, în urma încetării din viață a protopresbiterilor tractuali Ioan Ratiu și Alecsandru Tordășian, s'au adaus și tracturile Hațegului și Albei-Iulie, s'a întregit protopresbiteratul Clușului; de asemenea s'a făcut alegerea și în tractul Abrudului, dar în sensul § 25 al regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, consistoriul în privința cestui din urmă a dispus alege nouă. Tot asemenea s'au făcut pregătirile de lipsă pentru întregirea protopresbiteratelor Devei și Mediașului, fiind numiți deja și comisarii consistoriali pentru conducerea alegerilor și restând încă numai însuși actul alegerii. În protopresbiteratele vacante de mai nainte seu venite în vacanță în decursul anului, s'au instituit la timpul seu administratori protopresbiterali și s'au dispus cele de lipsă pentru întregirea lor.

În fine amintim la acest loc, că emeritul protopresbiter al tractului Turdei Simeon Pop Moldovan a încetat din viață la 20 Octobrie 1891.

VII. În ce privește ajutoriul dela stat al bisericei noastre, anul expirat n'a adus nici o schimbare și nici un incident nou în privința aceluia.

VIII. Ajutoarele din fondul bisericeilor pentru zidirea, repararea și înzestrarea bisericelor, la propunerea senatului bisericesc, s'a votat totdeuna în plenul consistorial. Conspectul bisericeilor împărțite din bugetul anului 1891, se alătură acestui raport sub litera B.

IX. Tot asemenea se alătură sub C. și conspectul școlilor și învățătorilor, și lângă acestia din urmă și al cateheților, cari din modestul buget al fondului școlariu eparchial s'a putut împărții cu câte un mic ajutoriu.

X. Din *fondul Rudolfin*, din care după statutul fondului de pensuni al arhidiecesei dela 1 Ianuarie 1892 începe are a încurge a patra parte a venitului anual la fondul de pensuni, pentru 1891 s'au împărțit ajutoarele după praca îndatinată. Conspectul comunelor bisericesti și al persoanelor preoțesti, care s'au împărțit cu ajutoare din fondul acesta, se alătură acestui raport sub litera D.

XI. Ajutoarele din *fundațiunea Andronic* pentru meseriași români de religiunea noastră s'a distribuit după conspectul, ce se aclude aici sub E.

În special s'au împărțit din fundațiunea acesta:

- a) cu ajutoare de câte 30 fl. v. a. 80 învățacei de meserii mai înaintați, unii chiar și numai începători, preste tot cu ajutoare în sumă de 2400 fl.
b) tineri absolvenți și declarați de sodali în număr de 10, cu ajutoare în sumă de 300 fl.
c) sodali, cari au practisat meseria lor un șir de ani și sunt în condițiunea de a se face măestri 10, cu suma de 1000 fl.

preste tot 100 persoane cu 3700 fl.

Causa acelei împrejurări, că suma împărțită în anul acesta e mai mare decât cea din anul expirat, este de o parte crescerea fondului și a intereselor lui anuale, de altă parte, că mai mulți învățacei împărțasiți au devenit sodali, și ajutoarele lor au devenit disponibile.

Ajutoarele pentru învățacei, spre a se face sodali, s'au dat în suma de câte 30 fl., er' pentru sodali spre a se pute face măestri în suma de câte 100 fl.

Din conspectul provocat mai sus Preavenerabilul Sinod va binevoi a lua la cunoștință năsuința consistoriului, de a se împărțasi după puțină tôte felurile de meserii, precum și tôte ținuturile țerei.

Alte obiecte speciale, date în competența plenului, precum: cauza înființării unei episcopii pe teritoriul arhidiecesei, conculul congresual la propunerea sinodului arhidiececan pentru locurile de scrutinarea alegerilor sinodale și congresuale, dispozițiunile luate pentru punerea în lucrare a fondului de pensuni arhidiececan, alegeri pentru sinodul arhidiececan în locurile venite în vacanță, ș. a. se vor substerne Preavenerabilului Sinod pe lângă esebite separate.

Er' de încheierea acestui raport avem onore a aduce la cunoștința Preavenerabilului Sinod, că însărcinările date consistoriului, acela le a dus în deplinire și despre acesta, unde a creșut de lipsă seu a fost chiar însărcinat, și urmăză din partea aceluia raporte speciale.

Cronică.

Budapesta, 8 Aprilie 1892.

(Aparițiuni literare ungurești. — Demonstrațiunea pentru și contra prof. Dr. Pauer. — Pseudonimii în lături. — O. 604 vîngere vechie.)

Am asceptat cu dor sosirea dîlei de repaus, în care se-ți pot, d-le redactor, împărțasi unele impresiuni din capitala Maghiariei.

Dar' zădărnice!

Înțelepciunea, neînțeleasă de mintea omenescă, adese dispune altcum decum și propune bietul om!

Așa și în cazul de față. — Chiar când numai câteva ore me despărțiau de a-mi ajunge țința nisuiunilor continue de mai mulți ani, — atunci rōta se întorse și eu am rămas însetat — asemenea lui Sisifus din mitologie.

Dar ceea ce era se fie: va și fi! Timpul trece; dar' și vine: și vie cu bine!

Premi, că nu me preocupă ore-cari cestiuni politice. Politica actuală este o perdere de timp, care se schimbă ca vîntul de primăvară. Par că e în adins menită a seduce opinia publică și prin fluctuțiile sale a și detrage ori-ce din valoarea sa efemeră. Deci fie politica a politicilor!

Mie mi au atras atențiunea aparițiunile literare ungurești ale capitalei noastre. Vrînd nevrînd trebuie se admir numărōsele opuri științifice, cari dî de dî rēsar ca ciupercile după câte o ploaie caldă și împodobesc gēmurile librăriilor luminate cu electricitate. Afli prin aceste gēmuri: jurisconsulți cāt de mulți, filosofi, istorici, geografi, fisiologi, pathologi, chirurgi, chemisti, matematici, etnografi, economiști naționali, filologi, pedagogi, romancieri, novelisti și alți mulți savanți.

Chiar și bietul Cant vorbesce ungurește. Kritik der reinen Vernunft s'a botezat în: Tiszta észkritikája. — Maghiarii s'au pus pe lucru și toți produc! Așa se și cuvine unui centru, care își arōgă rola de a civiliza orientul. Er' acesta se va ajunge numai prin cultură, căci cultura conduce lumea.

Despre unele din aparițiunile mai nouē, cu deosebire pe terenul istoriei, care ne interesază și pre noi romāni, plānuisem a și face o dare de samă — am aflat unele lucruri din cari noi multe putem învăța, se înțelege dacă cunoscem adevērul în tōtă

obiectivitatea sa, dar 'mi lipsese încă liniștea recerută pentru depingerea unei icōne fidele, despre ceea ce mi-am propus: drept aceea timpul treacă er' în cel ce urmăză 'mi țin de datorință a reveni asupra planului meu. — Nu vreau să me grăbesc, ci vrēu să rumeg bine tot ce-ți voi scrie, deōrece cam cunosc gustul publicului românesc și simțul seu de dreptate. Sciu că'l interesază prea puțin ceea ce se petrece în capitale, er' lucrurile cu cōrne, le desconsideră.

Și are bietul român tōtă dreptatea!

Capitalele n'au lăsat românului nici o suvenir plăcută, er' lucrurile cu cōrne n'au adus nimerui fericire permanentă. Deci de ce se-și pērdă timpul tesaurul cel mai prețios, cu lucruri fără valōre.

Pentru romāni, un popor real și cu sînge rece au mai mult farmec: munții, cari prin vicisitudinile trecutului plin de suferințe, au fost scāparea nēmului nostru, colinele și poenile, pe cari și pasc păstorii turmele lor, vāile și cāmpiile, prin cari sună și resună doinele românului. Aceste sunt și conțin viața și desfătarea noastră, și nici decum capitalele cu parcurile și misterii lor, fie ele chiar cele ale Parisului.

Cu tōte aceste o scenă viforōsă din capitala Budapesta, din universitatea de științe ungurească nu pōte fi indiferență publicului nostru. Înțeleg: demonstrațiunea pentru și contra profesorului universitar Dr. Pauer Imre, la care am fost și eu însumi pārtas. Ea a fost, la aparință, un tāmblău comun, fiind că nu este ceva nou, în realitate însă un act serios menit a avea urmări acum neprevēdute.

De sigur a-ți cetit despre afacerea „Un corifeu învățat (Dr. Pauer Imre) și „Plagiosip pus“ (un pseudonim).

Generațiunea mai nouē, care a cercetat universitatea din Budapesta, sau a studiat vre'un gimnasiu ungurec, cunōsc pre prof. Pauer, canonicul ordului premonstratēu și membrul academiei de științe ung. El este privit de un stālp al filosofiei. Manualele sale de: Psihologie, Logică, Istoria filosofică, Teoria determinismului etc. i-au cāstigat bun renume. Prelegerile sale erau de mulți ascultate, deōrece Pauer ca reprezentat al direcțiunei fisiologice, reprezentate în Germania prin Wundt voia se înlocuiască filosofia vechiă, care supimpărția bietul suflet în mai multe facultăți, prin filosofia nouē basată pre fiziologie. Astfel țintea și țintesca a introduce în patrie sistemul obicinuit în Germania. Și nu fără succes. D-șeu a dat lui Pauer facultatea de a vorbi clar și precis și destul de convingător. Scrierile sale au fost premiate de academia ung. autorul numit de prof. universitar și membru al academiei de științe ung. „Deci da din puteri înainte.

Dar cānd se părea, că a ajuns zenitul, etă, că se ivesce „Plagiosippus“, surprinde învățatii și publicul cu o broșură, în care reduce valoarea corifeului la zero. După espuneile lui Plagiosippus corifeul Pauer a) este un simplu plagiator demn de compătimit b) un traducătoriu sub tōtă critica și c) un cap întunecat, care confundă noțiunile elementare și părerile filosofilor de direcțiuni opuse (precum Wundt și Schopenhauer). Ba ce e mai mult și mai de mirat, susține, că Pauer însuși n'a înțeles ce a plagiat și că a sedus publicul provocāndu-se la opuri, pe cari în realitate nu le-a vēdūt nici cānd.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Președintele Bucovinei.) Scirile din Cernăuți anunță, că de preșident al provinciei Bucovina în locul contelui Pace a fost numit bar. Plappart șef de secție în ministeriul din Viena. Până acum încă nu e cunoscut, ce va face guvernul cu contele Pace.

*(Desvālirea monumentului Radetzky.) În 24 Aprilie s'a făcut în Viena desvālirea monumentului unuia dintre cei mai mari eroi și strategici ai timpului mai nou, a mareșalului Radetzky. A fost o sērbătōre mārēșă militară, la care a luat parte întrēgă populațiunea Vienei și o mulțime de public, adunat din tōte părțile monarchiei. În rēndul celor dintāiu se aflau 14 mii de veterani, cari au luat parte la luptele din Italia sub Radetzky, întrēgă miliția din Viena a fost concentrată și comandată de comandantul Schōnfeld. Archiducii, principii, miniștrii din ambele părți ale monarchiei, o mulțime de notabilități și rudeniile lui Radetzky au fost de față la desvālire. Cāteva minute înainte de 12 ore, sunetul trimbițelor dete de veste sosirea monarchului. La sosire 'l întâmpină archiducele Albrecht cu o vorbire pētrunđētōre, în care desfășurā meritele lui Radetzky, istoricul monumentului și accentuā, că ridicarea monumentului, la care a contribuit tōte popōrele și tōte clasele societății, este vie dovadă de loialitatea și simțul de jertfire

al popōrelor monarchiei atāt în timp de pace cāt și de resbel. Lāudā activitatea comitetului rēstrins și în special pe prāședintele Dumba. Monarchul rēspunse în ton mișcător, bucurāndu-se de mārēșă sērbătōre și aducēnd în legătură de odată cu această sērbătōre și meritele archiducelui Albrecht. După terminarea vorbirii se desvālī monumentul în sunetul tunurilor, dobelor și al imnului împērātesc. Sēra s'a dat o reprezentație teatrală festivă.

* Invitare la „Producțiunea“ *impreunată cu cāntări, teatru și dans* care se va ținē Duminecă, în 1 Maiu st. n. 1892 în sala dela „Gesellschaftschaus“. La concert au binevoit a și oferi concursul membrii activi ai „Reuniunii romāne de cāntări din Sibiu“, d-șora Alecsandrina Cunțanu și dl Ioan Damian oficial cons.

Programa:

A. Concert.

1. „Osteaul român“ (cor micst), de *.
 2. Douē coruri de dame: „Sēra“ „Intimpinarea primāvārei“ de Wiest.
 3. Douē cāntece pentru o vōce de bas, esecutate de dl Ioan Damian, oficial cons. și membru activ al reuniunei romāne de cāntări din Sibiu:
 - a) „Credință în primāvāră“ de F. Schubert;
 - b) „Māndruliță dela munte“, de Șerbănescu.
 4. „La isvor“, (cor micst) de Th. Gangler.
 5. Douē coruri de bărbāți:
 - a) „Primāvāră“, de *.
 - b) „Corōna cufundată“, de H. Bōnicke.
 6. Douē cāntece pentru o voce de bas, esecutate de dl Ioan Damian:
 - a) „Cunosc un ochiu“, romanță de A. Reichard,
 - b) „Scii tu māndră, ce ți-am spus“, de G. Dima.
- Acompaniarea la pian o provide d-șora Alecsandrina Cunțanu, membră activă a „Reuniunei romāne de cāntări din Sibiu“. În paușă musica va delecta publicul.

B. Teatru.

Peatra din casă.

Comedie cu cāntece într'un act, de V. Alecsandri.

Începutul la 8 ore sēra. — Intrarea de familie à 3 persoane 1 fl. 50 cr., pentru domni 80 cr, damele 40 cr. — O loge 3 fl. — Bilete de intrare se capētā dela 16/28 Aprilie în „Institutul tipografic“, strada Mācelarilor Nr. 21, în „Librăria arhidiececană“, strada Mācelarilor Nr. 37 și sēra la casă.

Suprasolviri benevole se primesc cu mulțemită și se vor cuita pe cale diaristică.

* (Pușcă cu vitriol.) Comadantul Mattei, care a fost numit comisar al guvernului pe lângă consiliile de rēșboiu din Paris, a prezentat ministrului de rēșboiu o cīndată invențiune: o pușcă cu vitriol.

Comandantul Mattei și-a construit pușca sa cu vitriol după modelul vaporizātōrelor de parfum, care au forma revolverelor. Inventatorul avea mai cu sōmă două greutăți de îndaturat: alegerea unui metal neoxidabil și vēntul care, din față, ar fi putut arunca înapoi asupra trăgātōriului și nu asupra dușmanului lichidul corosiv. Pentru a resolvi această îndoită problemă, comandantul Mattei a ales ca metal nichelul, și a înlocuit țēva puștei printr'un tub cu culisă care va putea se se întindă de patru—cinci metri.

Convocare.

Pe basa conculului comitetului central ddto 22 Ianuarie a. c., și în conformitate cu §-ul 25 din statute; biroul despărțământului I al reuniunei învățatorilor romāni gr. or. din districtul al X-lea „Brașov“, are onore a convoca adunarea generală a acestui despărțământ pe 20 Aprilie a. c. la 8 ore a. m. în sala școlei romāne gr. or. din Satulung bis. Sft. Adormiri cu următoriu!

Program:

1. Cum se se cultive atențiunea în copil (temă liberă).
2. Proposițiunea și părțile ei principale (prelegere practică).
3. Propuneri de sine stātātōre.
4. Decisiune ulterioară asupra monumentului, ce are a se ridica din partea acestui despărțământ în memoria decedatului Ioan Popescu, ca fost membru al acestui despărțământ.

Săcele în 6/18 Aprilie, 1992.

Secretar:
Elisei Gabor.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 25 Aprilie 1892

	Viena B.-Pesta.	
Renta de aur ng. de 6%	—	—
Galbin	5 65	5 64
Napoleon	9.50 1/2	9.49
100 marce nemțesci	58.62 1/2	58.60
London pe (poliță de trei luni)	119.80	119.75

